

UiO : **Nordisk institutt for sjørett**
Det juridiske fakultet

EØS-etterslepet i energisektoren: avtaleforpliktelser og juridiske konsekvenser

Catherine Banet, Professor, Ph.D
Leder for avdeling for energi og ressursrett
catherine.banet@jus.uio.no

Energijuridisk klubb, UiO
18. oktober 2022

UiO : **Nordisk institutt for sjørett**
Det juridiske fakultet

1. Definisjon
2. Status
3. Årsak
4. Avtaleforpliktelser
5. Juridiske konsekvenser

1. EØS-ettterslepet: kort definisjon

Forsinket innlemmelse i EØS-avtalen av rettsakter som allerede er vedtatt i EU.

Særlig utfordrende for EU rettsakter som allerede er trått i kraft i EU.

2. Status på EØS-ettterslepet

År vedtatt i EU	Antallet som ikke er tatt inn i EØS-avtalen
2003	2
2004	2
2005	0
2006	1
2007	1
2008	1
2009	8
2010	3
2011	3
2012	3
2013	14
2014	55
2015	60
2016	106
2017	144
2018	278
Totalt	681

Per juni 2022: 496 rettsakter som ikke er tatt inn i EØS-avtalen.

Kilde: Annual Report of the EEA Joint Committee on the Functioning of the EEA Agreement, 2022.

UiO : Nordisk institutt for sjørett
Det juridiske fakultet

Incorporation of EEA-relevant EU acts

8. Noting the Progress Report of the EEA Joint Committee, we express our appreciation for the work of the Joint Committee in ensuring the continued successful operation and good functioning of the EEA Agreement.
9. We recognise the ongoing work to reduce the number of EU acts awaiting incorporation into the EEA Agreement and that important progress had been made in 2021. These efforts are the result of the joint efforts of the EU Institutions and the EEA EFTA States. We however note that the backlog remains high and stress the need to make the necessary resources available to increase the speed and volume of incorporation of EU legal acts and thereby continue to ensure legal certainty and homogeneity in the EEA.

Joint Statement of the Members of the EEA Council, 28. mai 2021

8. In the field of energy, the JCD incorporating the Third Energy Market Package, which was adopted in May 2017, entered into force on 3 October 2019.

9. The EFTA Working Group on Energy Matters continued discussions both internally and with the Commission about the incorporation of the Energy Efficiency Directive 2012/27/EU and the recast Energy Performance of Buildings Directive 2010/31/EU.

10. The EFTA side submitted draft Joint Committee Decisions for four Network Codes in August 2018 to the EEAS.

11. The EEA EFTA experts followed closely and discussed with DG Energy all developments related to the Energy Union.

Annual Report of the EEA Joint Committee 2019, The Functioning of the EEA Agreement (Article 94(4)), 18. mars 2020.

UiO : Nordisk institutt for sjørett
Det juridiske fakultet

3. Årsak til EØS-etterslepet

EU-siden

- Mengde nye EU-rettsakter som vedtas, inkl. i form av delegert kommisjonsforordning / delegerte eller implementerte rettsakter.
- Utvikling av EU sekundær lovgivning: tekniske, detaljerte og omfattende regler.
- En særtrekk i energisektoren: vedtagelse av pakker som går på tvers av energi, klima, men også andre politikker (landbruk, eksterne relasjoner, mv.).

EØS-siden

- Behov for vurdering av EØS-relevans samt behov for tilpasninger.
- Konstitusjonelle forbehold kan også oppstå og må behandles av nasjonale forsamlinger.
- Behov for avklaring av nye EU-organers plass i EØS-avtalen, som f. eks. nye finanstilsyn eller ACER, samt tilknyttende vedtak.

“Det tar tid”

Markedsregelverk for kraftforsyningen i EU og forordning om beredskap i elektrisitetsektoren

- revidert elmarkedsdirektiv
- revidert elektrisitetsforordning
- revidert ACER-forordning
- ny forordning om beredskap i elektrisitetsektoren.

Arbeidet pågår med å vurdere innholdet i rettsaktene og om de er relevante for innlemmelse i EØS-avtalen (EØS-relevans), samt eventuelle behov for EØS-tilpasninger og endringer i norske lover og forskrifter. Dette er omfattende arbeid som vil ta tid. Påfølgende forhandlinger med EU om EØS-tilpasninger vil også ta tid.

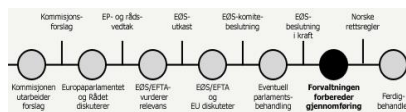
De tre reviderte rettsaktene i markedsregelverket av Ren energi-pakken, elmarkedsdirektivet, elektrisitetsforordningen og ACER-forordningen, tar departementet sikte på kan innlemmes i EØS-avtalen med nødvendige tilpasninger. Dette arbeidet følges opp i dialog med de andre EØS/Efta-statene og EU, og vil bli fulgt opp på vanlig måte med eventuelle forslag til endringer i lover og forskrifter, og deretter lagt fram for Stortinget.

Regjeringen, Sentrale EU- og EØS-saker i forvaltningen 2022–2023

Pragmatiske løsninger: raskere behandlingsregler, enklere prosesser.
- Forenklet prosedyre (simplified procedure) (2001), fast-track procedure for straightforward acts (2014). Gjelder bare et begrenset antall rettsakter.

I påvente inkorporering

- Statu quo: ingen endring av nasjonale regler, men:
  - Mulig forskjellsbehandling / utfordringer med markedsadgang
  - Adgang til å regulere: harmoniserte unntak, mv. (se mulighet for å regulere strømpriser)
  - Stiller seg litt annerledes dersom: endringsforslag av innlemmet EU rettsakter vs. ikke innlemmet rettsakter.
- Fremskyndet frivillig gjennomføring:
  - Plukke opp noen bestemmelser.
- Vedtagelse av motstridende regler
- Tapte muligheter:
  - Ulike behandlingsregler
  - Tilgang til EU finansieringsmekanismer (eks., TEN-E, RRF)
- Rettsikkerhet (art. 102):
  - F.eks: 2022 retningslinjer for statsstøtte for klima, miljøvern og energi (CEEAG) vedtatt av ESA. De bygger på REDII, mens REDII ikke er innlemmet i EØS-avtalen enda.

3. Avtaleforpliktelser – To sentrale prinsipper og en plikt

Homogenitetsmål

- å oppnå ensartede regler i hele EØS-området (rettshomogenitet) (art. 1, fortalens pkt 4 og 15).
  - Styrende hensyn som innebærer at: det gis grunnlag til de samme regler (enn EU) på de områdene dekket av avtalen (lik anvendelse); EØS-avtalen skal ha samme innhold / tolkes likt (f.eks. art. 105, 106);
  - Rekkevidden av prinsippet: ikke inkorporerte regler.
- **En dynamisk avtale:** kontinuerlig oppdatering for å sørge for innlemmelse av den relevante EU-retten.
- Art. 102: «skal **EØS-komiteen** treffe beslutning om endring i et vedlegg til denne avtale så nær som mulig i tid ...vedtagelse av nytt regelverk, med sikte på å gjøre det mulig med samtidig iverksettelse.»

Gjensidighetsprinsippet

- like konkurransevilkår, samme regler (rettigheter og forpliktelser) under de to pilarene.

Lojalitetsplikten (art.3). Hindre oppdatering?

4. Juridiske konsekvenser

Avtalepartenes forpliktelser seg imellom:

- Ingen folkerettslig bindende plikt til å inkorporere nye EU-regler som sådan.
- Men en plikt til å sørge for parallell regelverksutvikling og at EØS-avtalen skal endres kontinuerlig = dynamisk homogenitet.

Rettsbeskyttelse for private personer / bedrifter: begrenset adgang.

- Traktatbruddsøksmål? Erstatningssøksmål? Forskjellsbehandling eller manglende markedsadgang på samme vilkår for EØS-bedrifter/personer (brudd på like konkurransevilkår). Høy terskel (åpenbart og grovt rettsbrudd).
- Passivitetssøksmål? Innretter seg mot ESA for brudd på rettslig handleplikt (treffe en beslutning) og en avgjørelse som ville kunne prøves i form av ugyldighetssøksmål. Mens her, særlig EØS-komiteen sitt ansvar.
- Forutberegnelighet og rettssikkerhet: endringer i EUs regelverk uten tilsvarende endringer i EØS-regelverket. Skal det trekkes en grense for dynamisk homogeneitet?

UiO : Nordisk institutt for sjørett
Det juridiske fakultet

UiO : Nordisk institutt for sjørett
Det juridiske fakultet

Takk for oppmerksomheten !